

urimelig eller ikke urimelig? Og det maa jeg paa det Bestemteste fastholde er et Moment af overordentlig stor Betydning ligeoverfor den Sammenligning, som den ærede Forslagsstiller har fremdraget, en Sammenligning, der paa ingen mulig Maade holder Stik, fordi disse Lodder ikke kunne sammenlignes med de saakaldte isolerede Lodder, det vil sige, uopdyrkede Hedelodder, som ikke vare forsynede med Bygninger, saa at altsaa Vedkommende maatte medbringe hele Capitalen baade til Kjøbet og til Opførelsen af Bygninger og til Opdyrkingen; det er en Selvfølge, at disse paa langt nær ikke ere det værd som de her omspurgte Lodder, hvilke vedkommende Huusfæster, der sidde i Huus og sidde med en opdyrket Lod, kan inddrage under sit alt bestaaende Agerbrug. Jeg kan ikke lade være at fremdrage dette Moment, som den ærede Forslagsstiller ikke fremdrog i sit Foredrag, at efter Instruxen skal Prisen rette sig efter Jordens Bessaffenhed og den Nytte, Vedkommende kunde have deraf; medtage vi dette Moment, da vil det vise sig, at heller ikke i Sammenligning med de isolerede Lodder er der Noget at sige paa Størrelsen af Afgiften, saaledes som den er, selv om man ikke tager Hensyn til, at de havde ældre Lodder, som de fik næsten til Givendes. Den ærede Forslagsstiller har bemærket — hvad der ogsaa staaer i Motiverne til Forslaget —, at man ikke med nogensomhelst Rimelighed kan bruge Afgiften af de gamle Fæstelodder til Sammenligning, og han har derfor, som sagt, taget de nye, men disse ere allesammen isolerede Lodder, og han er derved kommen til den Beregning, at, medens der svares 66 Rd. 2 Mk. af de Lodder, der ere tillagte gamle Arvesæstehuusmænd, er Afgiften af de isolerede Lodder kun bleven 48 Rd. Jeg maa, forinden jeg gaaer nærmere ind paa dette, gjøre en Bemærkning, som der ogsaa er givet Anledning til i Andragendet, idet der nemlig staaer, at det er gaaet meget trevnt med Afsetningen af disse Lodder, og at Regjeringen har været nødsaget til at nedsætte Afgiften. Dette er kun tildeels rigtigt. Der blev strax uden nogen Nedsættelse solgt alle Lodderne i Ruttsker-, Rø-, Østermaria- og Ibker-Sogne, og senere, efterat den var

nedsat, ere de øvrige Lodder, solgte alene med Undtagelse af 3 i Bodilsker Sogn, og der har Afgiften vistnok været nedsat til det Halve, men der er tillige udredet Kjøbesummen til Beløb 14,757 Rd. Dette kan man vel ikke lade være at tage med, ja man kan end ikke blive staaende ved den ufuldstændige Kundskab, som den ærede Forslagsstiller selv har erkendt, at han havde, naar han meente, at det kun var 91 Rd., medens det i Virkeligheden er 527 Rd. pr. Td. Hartkorn, der er kommet ind i Kjøbesum for alle Lodderne; naar han vil bruge dette Grundlag til Beregningen, vil han see, at, naar man tager Differensen mellem 91 Rd. og 527 Rd., som bliver 436 Rd., og heraf beregner 4 pCt. Rente, saa har man omtrent faaet det Samme for denne Jord. Og saa er der dog en Ting, som det ærede Medlem ikke kan undlade at lægge Mærke til, det er den store Forskjel, der er mellem en Kjøbesum og en Arvesæstesaagift, som man vel at mærke giver Hensind med i 13 Aar. Kjøber man, skal man enten give en Pengesum strax eller betale Renter deraf, medens man opdyrker Eiendommen og maa bære alle deraf følgende Tab; men ved den Ordning, der er truffen overfor Arvesæstehuusmændene, ville Conditionerne stille sig saaledes, at de først, efterat disse Udgifter vare gjorte, skulde betale den Afgift, som Overdragelsesdocumentet indeholder. Det vilde ikke være saa forunderligt, om de isolerede Lodder havde maattet sælges meget under denne Pris; thi det er en afgjort Sag, at navnlig paa et Land, hvor der ikke er en tættere Befolkning end paa Bornholm, er den Slags bekvæmlige og risikable Foretagender som det, at flytte ud paa en stor uopdyrket Heide og begynde en Livsvirksomhed der, Noget, som vel kan affrække og fornuftigviis maa affrække ikke Saa; thi hvis de ikke have Midler til at føre det igjennem, saa gaae de til den sikre Ruin; men det viser sig tvertimod, at der er opnaaet samme Pris for disse Lodder som den, der

Rettelse.

Sp. 961, Lin. 3 f. n.: „30 Stemmer mod 6“ læs: „30 Stemmer mod 12“.